

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието
СКОПЈЕ

Примено: 22.09.2011

Орг. единица	Број	Грилот	Вредност
04	3604/1		

Адреса: 0406
Телефон: 704610
22.09.2011
[Signature]

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11) и член 30 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11 и 51/11), министерот за образование и наука ја утврди Наставната програма по општество за IV одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен слух.

АРХИВСКИ ПРИМЕРОК

**АДАПТИРАНА НАСТАВНА
ПРОГРАМА ЗА УЧЕНИЦИТЕ СО
ОШТЕТЕН СЛУХ**

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

IV ОПШТЕЛЕНИЕ

ОПШТЕСТВО

**ДЕВЕТГОДИШНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ**

Скопје, 2011

1. ВОВЕД

Според Концепцијата и наставниот план за деветгодишното основно воспитание и образование предметот општество е застапен во IV одделение. Наставната програма по предметот општество опфаќа цели и содржини од повеќе подрачја: географија, социологија, историја, етнологија, психологија, економија, политика, етика и сл. Исто така, наставната програма се надградува на содржините и активностите на учениците во I, II и III одделение од предметот запознавање на околината. Со изучувањето на наставниот предмет општество се создава основа за наставата по историја, географија и граѓанско образование коишто ќе ги изучуваат учениците во погорните одделенија на основното училиште. Предметот општество во IV одделение е задолжителен со 2 часа неделно, односно 72 часа годишно.

2. ЦЕЛИ ЗА РАЗВОЈНИОТ ПЕРИОД ОД IV ДО V ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да се поттикнува да усвојува знаење за општествената и природната околина;
- да се поттикнува да ги развива способностите за осознавање, доживување и вреднување на своето однесување и однесувањето на другите во општествената и културната средина, како и кон природната околина;
- да се воведува да ги анализира и објаснува појавите коишто се поврзани со проблеми во општествената, културната и природната средина;
- да призна дека постои заемна поврзаност/интеракција на општествените појави;
- да се поттикнува на самостојност и за развивање на самоверба и одговорност;
- да се поттикнува да соработува со другите и активно да учествува во решавање на настанатите проблеми;
- да ги развива способностите за:
 - комуницирање (читање, пишување, изнесување свое мислење, истражување, избирање, вреднување, толкување на информации, споредување на мислења, слушање и сл.);
 - истражување (планирање, набљудување, класифицирање, анкетање, уредување, споредување, користење на извори, изработка на извештаи и сл.);
 - соработка со другите (преземање улога на другите, одговорност, учество во групна работа, разбирање за другите, примање и почитување на другите, почитување на традициите и културата, грижа за другите и сл.).

3. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО IV ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да ги надгради знаењата за просторот во кој живеат и работат луѓето и во кој се одвиваат нивните меѓусебни односи (семејство, дом, општина);
- да ја развие просторната ориентација на географската карта за крајот во кој живее и пошироката околина, односно општината;
- да се запознава со основните природни и географски карактеристики во пошироката околина и нивното влијание на стопанството, културата и другите области во животот и работата на луѓето;
- да ја увиди пошироката просторна ориентација на својата околина и општините во Република Македонија и нејзиното окружување (информативно);
- да го осознава и споредува сегашниот општествен живот на луѓето во семејството и пошироката околина (општината) со животот и работата на луѓето во минатото;
- да развива чувство на почит кон историското наследство и традициите во локалната заедница;
- да развива свест за припадност кон семејството, општината и поширокото општество на Република Македонија;
- да се осособува за активно учество во истражување на минатото со помош на користење на различни извори (Интернет, музејски предмети, стари слики, книжевни творби и сл.);
- да се запознава со културата како специфична карактеристика на секојдневниот живот на човекот;
- да ги создава и почитува културните и верските различности на луѓето во пошироката околина (општината);
- да познава примери од македонската културна традиција, како и од традициите и културата на другите заедници во Република Македонија;
- да ги развива способностите за создавање на непосредната општествена средина (семејство, поширока околина/општина);
- да ги увидува условите за својата активност во групите со врениците, во паралелката во училиштето и пошироката средина;
- да ги познава и разбира основните човекови права и правата и одговорностите на ученикот;
- да ги разбира начините на соработка меѓу луѓето и меѓусебната поддршка во споредба со конфликтите, како и за решавање на конфликтите.

Тема I: Семејство, домаќинство и општество (ориентационо 28 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ да ги проширува сознанијата за семејството како сродничка заедница; ➤ да може да разликува пошироко и потесно семејство; ➤ да умее да ги наброи членовите од поширокото и потесното семејство; ➤ да ја осознае поврзаноста на семејниот живот и активностите во него со другите активности на луѓето; ➤ да ја увиди улогата на бракот како основа на семејството; ➤ да ги продлабочи знаењата за домот и редот во домаќинството; ➤ да се поттикнува да ги сфати 	<p>Семеен живот</p> <p>Семејствата низ историјата и денес</p> <p>Улогите на родителите, старателите, децата</p> <p>Брачен живот и брачни улоги</p> <p>Видови семејства</p> <p>Живот во домаќинството</p> <p>Домаќинството и општеството</p>	<p>Семејство и род</p> <p>Потесно и пошироко семејство</p> <p>Чичко, стрина, тетка, тетин, вујко, вујна, братучед/братучетка</p> <p>Улога, воспитување, родител, старател</p> <p>Сопружници-сопруг/сопруга</p> <p>Брак, љубов, пол</p> <p>Дом, домаќинството, домаќинка, домаќин</p> <p>домашен буџет</p> <p>Сопственост</p> <p>Приватност</p> <p>Интернет</p> <p>Дневни весници, радио, телевизија,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Разговори по разгледување на семејни албуми (дијалошки метод). ○ Разговори за роднините и нивната заемна поврзаност (дијалошки метод). ○ Изработка на родово стебло (истражувачко-демонстративен метод). ○ Разговори за домашните активности, омиленото катче во домот, илустрирање на омиленото катче (дијалошки метод). ○ Проектна наставна работа „Мојот родител“ (домашна подготовка за активности на родителите или покана на родителите за разговор за време на часот). ○ Разговори: што правиме дома во текот на денот (дијалошки метод). ○ Играње улоги: родители, деца (симулација) ○ Опишување на правата и должностите на родителите и децата (вежба за усно изразување-од разговорот може да се изведат општи заклучоци и да се илустрираат на хамер, постер и сл.). ○ Разговори за правата и одговорноста на ученикот во училиштето, семејството и во

<p>улогата, значењето и функциите на домаќинството и активностите кои се извршуваат во него;</p> <p>➤ да ја осознае разликата помеѓу приватноста и јавноста;</p> <p>➤ да ја увиди својата поврзаност со општеството преку различните начини на информирање.</p>		<p>групата со врсниците. (од разговорот може да се изведат општи заклучоци и истите да се илустрираат).</p> <p>○ Истражување: како моите родители стапиле во брак (разгледување слики, забележување датуми и сл.).</p> <p>○ Разговори за празниците на мајчинството, таќковството, љубовта (дијалошки метод).</p> <p>○ Набројување и споредување на активностите во домот (активности на родителите, заеднички активности и активности на ученикот- шематско претставување).</p> <p>○ Играње улоги : (домаќин/домаќинка).</p> <p>○ Планирање на домашниот буџет.</p> <p>○ Разговор за поделбата на работите во домот.</p> <p>○ Разговор за начинот на трошење на личните заштеди на ученикот: кога и зошто? (дијалошки метод).</p> <p>○ Разговор: Моето однесување во рамките на домаќинството (приватноста) и надвор од домаќинството.</p> <p>○ Разговор за споделување на тајни како приватни информации и јавни информации меѓу учениците.</p>
---	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> ○ Раговор за позитивната и негативната улога на дневните весници, радиото, телевизijaта, Интернетот и сл. (изработка на Т-табела). ○ Следење на позитивни примери од користење на електронски медиуми во секојдневниот живот. ○ Истражувачка активност: Континуирано следење на информации од некој медиум, на пр., <ul style="list-style-type: none"> ▪ I група - следи временска прогноза; ▪ II група - следи кој ТВ канал е најгледан меѓу учениците, која Интернет страница е најпосетена; ▪ III група - се обидува да направи нализа на одредени содржини од дневниот печат.
--	--	---

Тема II: Живеалишта и населби (ориентационо 22 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ да осознае какви видови живеалишта постојат; ➤ да ја осознае функцијата на живеалиштата на луѓето и потребата од грижата за нив; ➤ да го разбира значењето на соседите во животот; ➤ да се поттикнува и воспитува за добрососедски односи; ➤ да ги почитува правилата на соживот и почитување на соседите и пријателите; ➤ да умее да ги препознава и користи институциите во населбата; ➤ да ја осознае намената на јавниот простор и соодветно да се однесува на јавно место; 	<p>Видови живеалишта и нивното одржување</p> <p>Соседство и соседски односи</p> <p>Населбите и институциите во нив</p> <p>Природните фактори и животот на населбата</p> <p>Проблемите во мојата населба</p>	<p>Стан/куќа/станбена зграда, кат</p> <p>Куќен совет</p> <p>Соседство, маала, другарство, солидарност, пристојност, гостољубивост, бонгон</p> <p>Институции, месна заедница</p> <p>Јавно место</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Прошетка во блиската околина (улица) – теренска настава. ○ Правење илустрации или модели за своето живеалиште, стан, куќа, станбена зграда и училиштето преку активност направи сам (развивање вештини и навики). ○ Опис на соседството (вежба за усно изразување). ○ Читање извадоци од бон-тон и нивна практична примена (текст метод, монолошки и дијалошки). ○ Посета на мојата месна заедница, институции во населбата (банка, пошта, аптека, болница и сл.) и разговор за нивната намена и корист за жителите на населбата (теренска настава). ○ Прошетка во непосредната околина (собирање на информации-воочување на релјефот). ○ Изработка на релјеф на непосредната околина (практична вежба- групна работа). ○ Вежби за определување на главните страни на светот според сонцето.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ да го познава релјефот на населбата и околината; ➤ да знае да ги определува страните на светот во населените места (картографско описменување); ➤ да усвои знаења за ориентација и читање на географска карта на Република Македонија; ➤ да ги осознае и разбере проблемите (загаденост, бучава, сообраќајни проблеми) во населбата; ➤ да ги препознава основните проблеми во населбата; ➤ да развива позитивни ставови за улогата на жителите во надминувањето на локални проблеми. 		<p>Релјеф Географска карта Географски знаци Станари/жители</p> <p>Загаденост, бучава, просење, сообраќајни проблеми</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Читање на релјефот на географска карта. ○ Цртање и изработка на апликации на картографски знаци (илустративно-демонстративен метод). ○ Вежби за читање на картографски знаци. ○ Индивидуално и групно истражување за проблемите во населбата (сликање, илустрирање на проблемите, собирање податоци). ○ Преку техниката грозд прикажување на можните проблеми во населбата. ○ Практични активности за решавање на одделени проблеми во населбата.
---	--	---	--

Тема III: Општина (ориентационо 22 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ да ги запознава поимите локална заедница, општина и сл.; ➤ да се запознава со организацијата на општините како локални заедници; ➤ да знае што е тоа граѓанин/граѓанка-член на локалната заедница; ➤ да се запознава со најважните стопански и нестопански дејности во локалната заедница; ➤ да се запознава со комуналните дејности во локалната заедница; ➤ да ја сфаќа улогата на културата во животот на локалната заедница; ➤ да ги познава културните институции (домови на културата, кина, театри, КУД, верски објекти); ➤ да се поттикнува да ги негува традициите и симболите на локалната заедница; ➤ да развива чувство на одговорност кон себе и другите; 	<p>Локална заедница и локална самоуправа</p> <p>Економскиот живот во општината</p> <p>Културниот живот во општината</p>	<p>Локална заедница Локална самоуправа, Општина Граѓанин Градоначалник Совет на општината</p> <p>Фирми/претпријатија Работа/вработување, денари, трговија</p> <p>Култура Симболи Традиција Демократија Власт и управување Лидерство</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Илустративно, шематско претставување, објаснување на поимот општина (држава, градови, општини, населби). ○ Вежба – пронајди на карта во која општина живееш, учиш. ○ Посета на седиштето на локалната заедница. ○ Разговор со претставници од општината. ○ Ние сме активни граѓани на нашата општина – чувство и придонес во одредени активности во функција на подобрување на животот во општината (локални работни активности и акции). ○ Посета на претпријатија кои се занимаваат со стопанска и/или нестопанска дејност. ○ Техника грозд: изработка на грозд за стопанските и нестопанските дејности во општината (лепење слики, илустрации). ○ Симулација на бизнис зделка (играње улоги-дијалоски метод). ○ Разговори за состојбата на локалната заедница и комуналните дејности во општината. ○ Собирање различни видови податоци од сферата на

<ul style="list-style-type: none"> ➤ да се запознава со поимот демократија; ➤ да ги прифаќа и почитува различностите меѓу луѓето; ➤ да ја сфаќа улогата на лидерството 	<p>Демократскиот живот во општината</p> <p>Јавни прашања и проблеми во општината</p>	<p>Јавно прашање</p> <p>Социјални проблеми</p> <p>Невработеност</p> <p>Зависности</p> <p>Насилство</p>	<p>комуналното живеење: на пример, обиди се да дознаеш кога и како се собира сметот од твојата улица.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Објаснување на поимот култура преку прикажување различни начини на живеење, традиции (облекување, подготовки за свадби, семен живот итн.). ○ Правење илустрации на општинските симболи. ○ Посета на некој културни институции во локалната заедница. ○ Разговор за должностите и одговорностите на ученикот и наставникот во училишната заедница. ○ Избор на претседател на ученичката заедница и конкретизирање на должностите. ○ Разговор за пожелните карактеристики на градоначалникот. ○ Симулација на избори за градоначалник (играње улоги).
---	--	---	---

4. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Прейораки за користиџење на годишниот фонд на часови

Бројот на часови по наставни теми кој се предлага е следниот: Семејство, домаќинство и општество-ориентационо 28 часа, Живеалишта и населби-ориентационо 22 часа; Општина-ориентационо 22 часа. Препораките за распределбата на фондот на часовите по теми се дадени како ориентација. Потребите за бројот на часовите треба да ги проценува наставникот (според динамиката на усвојување и нивото на постигања на учениците и според промените во квалитетот на знаењата и способностите кои тие ги постигаат).

Прейораки за наставничките средства:

- учебник избран на ниво на училиште за соодветниот предмет, одобрен од страна на министерот;
- други извори на учење од непосредната околина – примери на појави, настани, предмети и сл. во семејството, населбата, блиската околина, општината и општеството во целина како и за односите меѓу луѓето;
- енциклопедии, речници, атласи, карти и сл.;
- Интернет, образовни софтвери;
- списанија;
- аудио-визуелни средства (графоскоп, дигитална камера, телевизор, ДВД-плеер, видеоплеер, компјутер, ЛЦД проектор и други средства).

Важно е наставниот процес да биде заснован:

- на секојдневните реални состојби и прашања кои произлегуваат од непосредната лична и општествена околина на учениците;
- холистичка, интердисциплинарна и интерактивна обработка на наставните содржини;
- насочување кон поврзување на сознанијата за поимите со конкретните односи и појави во семејството, локалната заедница и општината;
- насочување кон планирање и преземање на активности во непосредната околина;
- поттикнување на споредбен пристап во обработката и презентирањето на информации за појавите и другите сознанија на учениците

Во работката на наставните содржини соодветно треба да се користат следниве методи и активности: проектна настава, проблематска настава, посети и разговори, играње на улоги и симулација, усна и писмена презентација. Тоталната метода на комуникација како основен начин на квалитетно реализирање на основната и суптилната комуникација (особено за учениците со сериозни оштетувања на слухот опфаќа употреба на знаковен јазик, мимика, слушни остатоци, адекватна фацијална експресија). Збогатувањето на фондот во знаковниот јазик ќе претставува основа за наглаголно надградување на поимите заради што е неопходна негова нагласена перманентна примена.

Се препорачуваат, исто така, планирање и реализирање научни екскурзии, особено ако се има во вид потребата од практикување на визуелен стил на учење за учениците со оштетен слух.

Наставникот е самостоен при изборот на начините и пристапите во реализацијата на наставната програма.

Со завршување на секоја од темите добро е новоусвоените информации, поими или, пак, своите размислувања учениците да ги пренесат на хартија, а во корелација со другите наставни предмети, на пример, македонски јазик. За некои од темите пожелно е завршница да биде изработка на плакат кој ќе биде изложен и ќе претставува добра асоцијација и посетник на веќе наученото.

6. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Следење на постигањата на учениците

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за учење, соработката со другите и сл. (формативно оценување).

Оваа компонента е составен дел на планирањето на наставникот за наставата и учењето.

Во програмата се наведуваат начините на следење и оценување на постигањата на учениците во рамките на наставните теми низ активностите на учениците во кои спаѓаат и активностите поврзани со водењето на портфолио за ученикот со задачи, извештаи од истражувачките активности и сл. Други средства и постапки за следење и оценување: говорни вежби; разговор-дијалог наставник-ученик; работни листови; тестови на знаења.

Постигањата на учениците се оценуваат комбинирани со описни и бројчани оценки во текот на наставата, а на крајот на наставната година со бројчана оценка.

7. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови за реализацијата се темели на Нормативот за простор за I, II, III, IV одделение и за наставните средства за IV одделение донесен од страна на министерот за образование и наука.

8. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Наставата по општество во четврто одделение може да ја изведува лице кое завршило:

- Филозофски факултет - Институт за дефектологија, дипломиран дефектолог;
- дефектолошки факултет согласно Законот за основно образование.

Изготвил: работна група,

координатор Марија Симонова, советник во Бирото за развој на образованието-Скопје

Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на Сектор во Бирото за развој на образованието-Скопје

9. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по општество за четврто одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен слух, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Бр. 11-4432/46

на ден

19.08

2011

год.

Скопје, В П У Е

Министер,

Танче Кралев

